

550 vuotta vanhan Augustówin kaupungin kanava on suosittu matkailukohde.

Itä-Puola on toista maata

3.11.2015 8.14

Kun matkaa Via Balticaa Baltiasta Puolaan, kannattaa pysähtyä itäisessä Puolassa. Sellaisia ikimetsiä ja turmeltumatonta ympäristöä näkee enää harvoin.

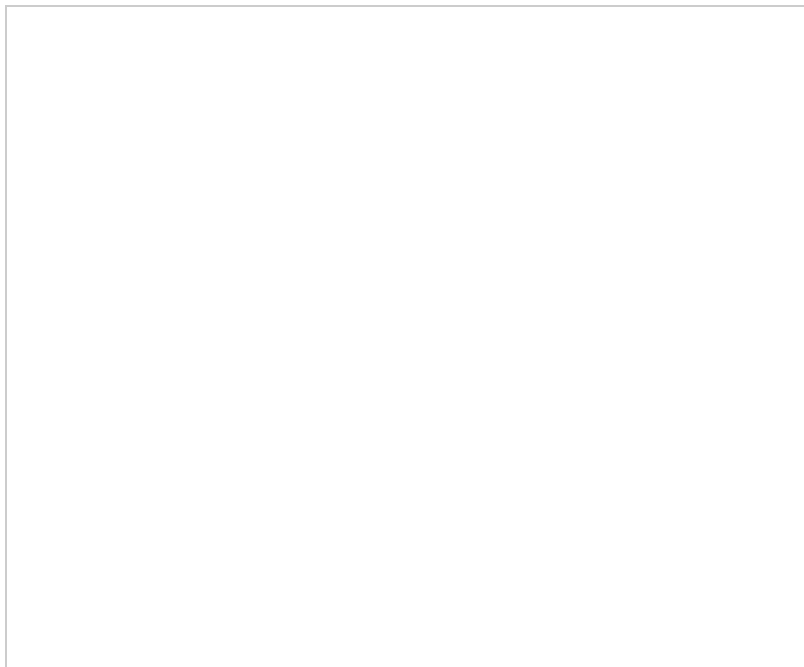
Teksti ja kuvat: REIJO HÄRKÖNEN

Białowiezan ja Biebrzan kansallispuistot, Tykocin, Augustów, Poczopek, Krusziany tai Supraśl eivät ole kovin tuttuja matkailukohteita, mutta kohta voisivat olla. Puolan historiasta muistamme, miten eri armeijat jyräsivät tätäkin aluetta itään ja länteen, ja Puola-raukka oli siinä kärsijänä.

Sittemmin, neuvostoliittolaisten ja venäläisten mielestä, Puola oli aina häirikkö lopullisen kommunismin tiellä, ja Preussin ja saksalaisten mielestä puolalaiset taas olivat laiskoja toteuttamaan heidän unelmiaan; puolalaisistahan ei ollut mihinkään tehokkaaseen toimintaan. Saattaa olla, että ainakin Saksan näkemykset ovat noista ajoista muuttuneet, koska puolalaisten ahkeruus oman elämän parantamiseen on kasvanut.

Näiden historiallisten seikkojenko vuoksi suomalaiset ja puolalaiset ovat aina olleet ystäviä, mikä näkyy nykypäivänäkin? Yksi selitys voisi myös olla, että suomalaista graniittia näkee rakennuksissa ja teissä, jääkauden yhteisenä muistona.

Jos tulisi Baltian suunnasta, on ensimmäinen Itä-Puolan kaupunki olisi Augustów. Tälle järviolueelle kesällä 1999 tuli myös historian ensimmäinen puolalainen ja ei-italialainen paavi, **Karol Józef Wojtyła** eli **Johannes Paavali II**. Samaa kanavaa pitkin pääsee lautalla Studzienicznaan, johon on noussut paavin vierailun kunniaksi muistomerkki, kaikkien Puolan katolilaisten pyhiinvaelluskohde.

Tykocinissa oli ennen toista maailmansotaa suuri juutalaisyhteisö, Białystokin ohella alueen suurin. Nyt siellä on jäljellä oikeastaan vain museo, joka on entinen synagoga. Matkailijalle sentään tarjotaan päivällä kosher-ruokaa myyntikokojuista. Juutalaisten kohtalo natsien vallan alla tiedetään, mutta tilanne ei ollut Saksaa itään paenneille paljon parempi. Sodan jälkeen Neuvostoliitosta Puolaan palanneille alkoivat pogromit eli uudet juutalaisvainot, ja useimmat lähtivät Israeliin tai Yhdysvaltoihin. Täällä on myös on pienehkö ortodoksiyhteisö.

Jos jonkin asian puolalaiset osaavat tehdä taidolla, ne ovat museot ja niissä esitettävät aiheet. Supraśl on pieni kaupunki, mutta sen ikonimuseo voisi olla mistä hyvänsä suurkaupungista. Tietenkin Venäjän ikonimuseot vanhoine ikoneineen ovat näyttävämpiä, mutta esitystapa täällä on viehättävä. Ikonit on takavarikoitu rajalla salakuljettajilta.

Monille alueen matkailukohteet ovat tuntemattomia, mutta esimerkiksi kansallispuistot ovat omaa luokkaansa.

Biebrzan kansallispuisto on lintujen paratiisi ja myös niiden vieraiden, jotka pääsevät Katarzyna Ramotowskan opastettaviksi.

Euroopan unioni on antanut rahaa kansallispuiston kehittämiseen ja lintulajien suojeluun sekä maaseutumatkailun edistämiseen.

Białowiezan kansallispuistossa voi aistia, mitä Eurooppa ja sen metsät olivat tuhat vuotta sitten. Puistoon pääsee vain oppaan kanssa, ja puut voivat olla jopa 500 vuotta vanhoja. Alueella on myös vapaina eläviä visenttejä. Läheisessä eläinpuistossa voi nähdä visentin, mutta paikka on lähinnä vaatimaton Korkeasaari.

Luontokeskus Silvarium toimii Poczopkissa. Se on kuin parannettu Suomen Heureka. Valtion metsäpiirin omistamassa keskuksessa voi tutustua eläimistöön, puihin ja kasveihin, ja opetellaanpa siellä myös erilaisia aurinkokelloja ja niiden aikatulkintoja.

Ortodoksiuskonnon ohella itäisessä Puolassa asuu myös muslimeja. Hauska ja tietävä **Dzemil Gembicki** opastaa tataarihautausmaalle Kruszianyssa. Tataareja on Puolassa noin 5 000, joista ensimmäiset tulivat alueelle 1670-luvulla Liettuasta taistelemaan kuningas **Juhana III Sobieskin** armeijassa. Palkaksi he saivat maata ja aatelisarvoja. Tataarin kieli on Puolassa jo unohtunut, mutta uskonto on säilynyt.

Läheinen moskeija ei muistuta juurikaan tuntemiamme moskeijoita muualla, vaan on enemmän ortodoksikirkon näköinen.

Majewski-suvun haudalla on mielenkiintoinen yhteys Suomeen. Tallinnassa syntynyt Puolan aatelissukuinen **Arnold Majewski** oli majuri ja everstiluutnantti Suomen armeijassa sekä talvi- että jatkosodassa. Äiti oli suomalainen. Muun muassa Kollaalla ja Rukajärvellä taistellut Majewski oli käskyttänyt sotilaitaan Kollaalla:

"Ratsumies pärkkele. Ampukka tuo ryssen tuosta pois."
Majewski kaatui 1942 ja haudattiin sukhautaan Turkuun.

Hautausmaan ja moskeijan vieressä on ravintola ja maaseutumatkailupaikka Tatarska Jurta eli Tataarilainen jurtta, paimentolaismaja. Jurtta on pihalla, ja ravintola toimii tavallisessa rakennuksessa. Prinssi Charles vieraili siellä jokin aika sitten. Muissakaan Puolan ravintoloissa ei jää nälkä, mutta tataarit taitavat viedä voiton. Onneksi kaikista paikoista saa mukaan paketin "koiralle". Dokipakia olisi tarvittu myös Białowiezan lähellä olevassa maaseutumatkailukohteessa, jossa entinen kabareetähti **Joanna Kossak (Matysek)** järjestää pienimuotoisia tapahtumia ja majoitusta kotipaikallaan.

Miten Itä-Puola on toista maata? Kannattaa kysyä kirjaston kirjavarastosta tai antikvariaatista teosta *Puola on toista maata*, **Jaakko Okkerin** ja **Juha Tantun** unohtumatonta kirjaa vuodelta 1965.

Itä-Puola on vielä enemmän.

Puolalaisyntyinen paavi Johannes Paavali II vieraili Puolassa ja Augustówin alueella 1999.

PLUSSAT

- o Monipuoliset luontoelämykset ja maaseutumatkailumahdollisuudet
- o Historian ja uskonnon erikoisuudet
- o Hintataso

MIINUKSET

- o Liikennekäyttäytyminen
- o Osin vaatimattomat matkailupalvelut
- o Postipalvelun kapea-alaisuus (Postikortin lähettäminen onnistuu vain Postista.)

ITÄ-PUOLA FAKTAT

Sijainti: Puolan itäosassa

Naapurivaltiot: Liettua, Valkovenäjä ja Ukraina

Asukkaita: 1,2 milj.

Alueen pääkaupunki: Białystok

Matkailupalvelut: kansallispuistojen ikimetsiä ja lintualueita, vesistöjä, ortodoksi- ja tataarivähemmistöjä, maaseutumatkailua

Valuutta: zloty (PLN), 1€= 4,24 zlotya

Yhteydet Suomesta: Autolla Via Balticaa Tallinnasta, lähin kaupunki Augustów. Laivalla Gdyniaan Gdanskien lähelle. Lentäen Varsovaan. Matkatoimistoilla on pakettimatkoja.

Kirjallisuutta: James Mitchener: *Puolalainen masurkka* kertoo Puolan tuhatvuotisen historian.

Lisätietoja: www.wrotapodlasia.pl

www.poland.travel/en

www.augustow.pl www.bierzba.org.com

www.cultureunplugged.com/play/2937/The-Nature-of-Rebirth

Itä-Puolan pääkaupungin Białystokin komein rakennus on Branicki-suvun palatsi, nykyinen yliopisto.

Białowiezan kansallispuiston puut voivat olla 500 vuotta vanhoja.

Tykocinissa oli ennen sotaa suuri juutalaisyhteisö. Nyt paikkakunnalla on museo entisessä synagogassa.

Ravintola Tatarska Jurta tarjoaa mainiota tataariuukaa Kruszyanyssä moskeijan naapurissa.

Białystokin sotamuseon edessä on karjavaunu, jolla Stalin rahtasi puolalaisia Siperiaan.